

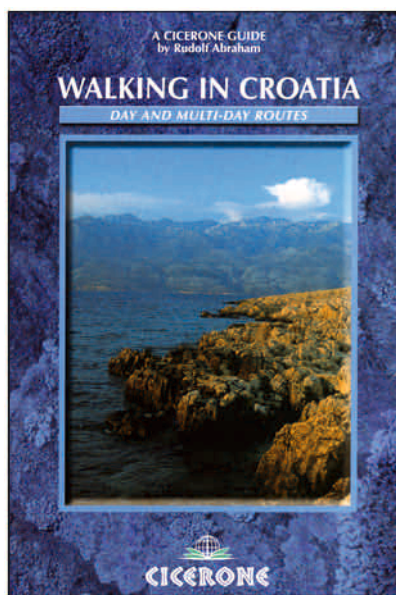
DO YOU SPEAK PLANINARSKI?

Jasno je da blagodati i ljepote naših planina obilaze i brojni stranci. To imamo zahvaliti ne toliko spektakularnim visinama naših planina ili njihovoj silnoj atraktivnosti (premda će se svaki pravovjerni hrvatski planinar zakleti upravo u potonje), već jednostavnoj činjenici da nitko od brojnih turista na uskoj jadranskoj obali jednostavno ne može ne ostati zapanjen silnim stijenjem koje se strmo ustobočuje gotovo iz samog mora. Jasno je da se svi mogu planinama diviti s plaže, no trendovi su takvi da sve više turista želi izbliza upoznati ponešto od tih ljepota, a nerijetko se među njima nađe i ozbiljnijih planinara.

No, nije mi namjera govoriti o vjerojatno najbrojnijim strancima iz nama susjedne »zemlje sa sunčane strane Alpa«, koji su u našim planinama jednako doma kao što smo i mi kod njih. Nije mi namjera govoriti ni o drugim susjedima i brojnim gostima iz slavenskih zemalja koji se vrlo dobro snalaze i sporazumijevaju na hrvatskom. Ovdje je riječ o ljudima koji nimalo ne razumiju naš teški jezik... Oni se mogu poprilično dobro poslužiti dostupnim planinarskim i drugim kartama, bez obzira što ne razumiju natpise, a i sami stranci hvale znanje i spremnost mještana da obavijeste turista na engleskom, njemačkom pa i talijanskom jeziku, i to po velikim gradovima i praktično svim turističkim mjestima na obali. No kad se nađu u planini, u skloništu ili na stazi, prepušteni su uglavnom sami sebi.

Internet, taj ultimativni medij današnjice – bar što se tiče službenih stranica HPS-a – počinje i završava na razmjerno šturoj prijevodu bitnijih činjenica iz dijela web-stranica na hrvatskom, i to s podacima iz 2002. godine. Dobro, mnogo bi se podataka u nuždi dalo »iščeprkati« sa stranica raznih turističkih organizacija ili poduzetnijih pojedinaca, ali...

Možemo li ustvrditi da tiskana literatura završava Poljakovim vodičem »The Mountains Along the Croatian Coast«, odnosno istom izdanju na njemačkom? Da odgovor ipak ne bi bio »DA«, pobrinuli su se – sami stranci!

Walking in Croatia – day and multi-day routes prošlogodišnje je izdanje velikog britanskog izdavača vodiča »CICERONE«, koje potpisuje Rudolf Abraham. Autor je rođen u Londonu, odrastao na Novom Zelandu, školovani je fotograf i diplomirani povjesničar umjetnosti. Proputovao je dosta svijeta, ponajviše po Orijentu, koji mu je i predmet magisterija. Velika je sreća za hrvatsko planinarstvo što je 1998. naišao na Hrvatsku, da bi od 1999. pa do 2001. odlučio ostati u Hrvatskoj, podučavajući engleski i skitajući se po planinama Hrvatske, Slovenije i Crne Gore.

U dobroj maniri vodičatoga izdavača, prvih 56 stranica posvećeno je Hrvatskoj kao državi, sa sažetim i vrlo točnim podacima o hrvatskoj geografiji, geologiji, klimi, povijesti, biljnom i životinjskom svijetu, arhitekturi, umjetnosti i kulturi. Naravno da su tu vrlo detaljni naputci i logističke informacije za putnike – transport, smještaj, hrana i piće, komunikacijske, jezične i sigurnosne prilike. Vrlo sažeti naputci, a imamo dojam da bi dobar dio njih bio vrlo koristan i domaćim putnicima. Ne mogu odoljeti, a da ne prenesem definiciju kulena:

Slavonski odgovor na pršut – suši, jači, perfektan za penjanje.

No hajd' mo u planine! Na ukupno 144 stranice potanko je opisano 17 planinarskih tura – od Medvednice i Samoborskog gorja (po jedan smjer), preko Istre i Gorskog kotara, do Biokova. Mnoge zanimljivije »hodnje«, naročito u Gorskom kotaru i Velebitu, obrađene su i s više smjerova. Posebno su izdvojene »hodnje« po otocima.

Opis svake hodnje napravljen je sustavno i opet vrlo sažeto. Pregledna tablica na početku smjera uvijek sadrži osnovne podatke: vrijeme hodnje, udaljenost, najveću visinu, ocjenu težine i uputu na odgovarajuću planinarsku kartu. Slijedi klasičan vodički opis ture, koji vjerojatno potječe iz osobnog autorovog iskustva. Vratimo se načas kartografiji. Osim što autor cijelo vrijeme vrlo inzistira na korištenju kvalitetnih i raspoloživih karata, sve su ture opremljene položajnim skicama koje sadrže same trase i objekte spominjane u tekstu (vrhovi, domovi), tek ponešto topologije (neke važnije ceste, vodotoke...), a sve to na jednostavnim podlogama, u visinski stupnjevanim bojama u koracima od 200 m, u mjerilima 1:50000 i 1:100000. Jednostavno, ali ograničeno upotrebljivo.

Kod opreme same knjige bilo bi nepravедno prema jednom fotografu ne spomenuti veći broj koloristički vrlo bogatih fotografija, kao i znatan broj geografskih, povijesnih, jezičnih i kulturnih crtica, koje prate pojedine zanimljive lokacije. Na žalost, ali svakako pohvalno, ima ponešto neugodnih ljubičastih napomena koje upozoravaju na još uvijek prisutna minirana područja.

Matias Gomez, *Forgotten Beauty – A hiker's guide to Bosnia and Herzegovina's 2000 metre peaks - and other selected adventure.* Buybook Sarajevo, 2005. Kad se čovjek rođen u Španjolskoj, odrastao u Ujedinjenom Kraljevstvu, u jednom trenutku nađe u CARE misiji u Bosni, pa si još, da bi kvalitetno ispunio slobodno vrijeme, zada osobnu misiju – ispenjati sve vrhove više od 2000 m (i poneke niže!), takva odluka može samo zaslužiti divljenje – pogotovo kad znate mjesto radnje, dakle BiH, a potom i vrijeme radnje – 2000.–2004., dakle poslije rata u minski vrlo zagađenoj sredini. Kad takav čovjek odluči svoja iskustva i prikupljene informacije podijeliti s drugima, pa potom još to učini vrlo metodično, naravno, ne bez spisateljskog dara, njegov projekt ne može završiti drugačije nego djelom koje je naprosto korisno.

Riječ je o knjizi korisnoj za sve koji bi planinarili po BiH, a ne znaju baš jezik, ali i nama koji s jezikom stojimo vrlo dobro, ali ne znamo gdje se smije i gdje se može. Kad uzmete u ruke ovu knjigu i odredite koji od

25 vrhova želite obići, imate dojam da bez ikakvih problema i dilema možete doći do početne točke uspona, a potom – slijedeći dobro opisan smjer – i do samoga cilja. Mora se spomenuti da se Matias koristi GPS-om i sve bitne koordinate navodi u opisima (u nekim opasnim područjima uz posebnu napomenu da se ne smije kretati prije nego se pozicija neosporno utvrdi GPS-om!). Sve opise uspona, njih 30, opremio je vrlo kvalitetnim kartama 1:25 000, s točno ucrtanim putovima, a gotovo svaki uspon prati i karta miniranosti, koju je napravila nadležna agencija – BH MAC. Sve zajedno vrlo jednostavno, pregledno i nadasve upotrebljivo.

Knjiga je napisana i objavljena na engleskom. Tako je, slijedom slučajnosti, engleski-govoreća planinarska populacija iznenada dobila vrlo dobro izdanje koje pokriva BiH. Naravno da knjigu kao takvu možemo koristiti i mi, ali neke neprovjerene naznake govore da bismo mogli uskoro dobiti i njezino izdanje na »našem« jeziku.

Branko Meštrić

MILAN KAUČIĆ: NAD PANONSKIM IZMAGLICAMA

Čitatelj će iz poetskoga naslova ove knjige lako naslutiti da je riječ o slavonskim planinama. Autor je stari požeški planinar (rođen 1931. godine), pjesnik, pisac i publicist (Duga brazde, Mislovet, Zgode i ne-zgode naroda slavonskog, Slavonski aforizmi i epigrama...). Našim je čitateljima već odavna poznat jer od